



De maatschappelijke waarde van mantelzorg in 2026

Een maatschappelijke kosten-batenanalyse

MantelzorgNL

Rotterdam, september 2026

De maatschappelijke waarde van mantelzorg in 2026

Een maatschappelijke kosten-batenanalyse

MantelzorgNL

Rotterdam, september 2026

Walter Hulsker
Ingeborg Been
Tim van Doorn
Bram van Wersch
Mila Hamer

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1 Introductie	6
1.1 Achtergrond en aanleiding	6
1.2 Onderzoeksvraag	6
1.3 Uitgangspunten	7
1.4 Leeswijzer.....	7
2 De maatschappelijke kosten van de inzet van mantelzorgers	8
2.1 Tijdsinzet van mantelzorgers	8
2.2 Arbeidsmarkteffect	10
2.3 Out-of-pocket kosten	12
2.4 Gezondheid en welbevinden.....	13
2.5 Maatschappelijke kosten van mantelzorg in perspectief	13
3 Vervangingswaarde van mantelzorg	15
3.1 Methodiek	15
3.2 Mantelzorgactiviteiten.....	15
3.3 Tijdsbesteding per activiteit.....	17
3.4 Alternatieven voor mantelzorg	18
3.5 Prijs van het alternatief.....	21
3.6 Scenario's van publieke en private alternatieven	21
3.7 Vervangingswaarde van mantelzorg in perspectief	22
4 Conclusies.....	25
Bijlage I: Verantwoording berekeningen	26
Totale waardering tijdsinzet.....	26
Totale out-of-pocket kosten	26
Overzicht kengetallen vervangingswaarde mantelzorg	26

Managementsamenvatting

Deze actualisatie laat zien dat de maatschappelijke afhankelijkheid van mantelzorg de afgelopen jaren verder is toegenomen. De vervangingswaarde van mantelzorg is sterker gestegen dan de maatschappelijke kosten. Dit wijst erop dat de samenleving financieel kwetsbaarder is geworden voor het wegvallen van mantelzorg.

Actualisatie maatschappelijke waarde van mantelzorg in 2026

De afgelopen jaren is het aantal mantelzorgers in Nederland toegenomen, zo blijkt uit recente cijfers van het SCP. Meer Nederlanders ondersteunen een naaste, terwijl ook het aantal mantelzorgers dat zich ernstig belast voelt is gestegen. Tegelijkertijd maken de groeiende zorgvraag en de krappe arbeidsmarkt het steeds belangrijker om inzicht te hebben in de maatschappelijke betekenis van mantelzorg. Daarom heeft MantelzorgNL Ecorys gevraagd de maatschappelijke kosten en waarde van mantelzorg opnieuw in kaart te brengen. Dit onderzoek is een actualisatie van de MKBA die Ecorys in 2021 uitvoerde, waarbij de eerdere berekeningen zijn herijkt op basis van recente cijfers en kengetallen.

Mantelzorg vertegenwoordigt nog steeds een grote maatschappelijke waarde in 2026

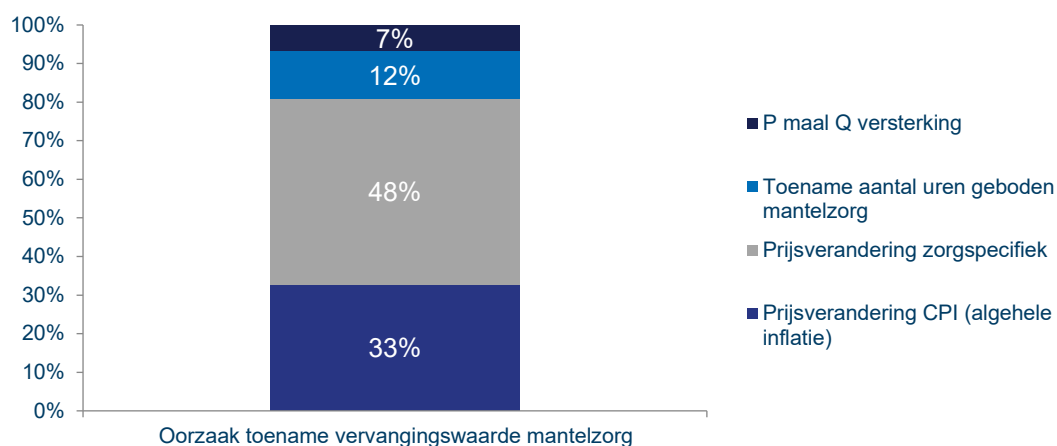
Deze actualisatie laat zien dat mantelzorg in 2026 van grote maatschappelijke betekenis blijft. De geraamde maatschappelijke kosten van mantelzorg zijn aanzienlijk (circa € 27,6 - € 31,3 miljard), maar worden overtroffen door de kosten die zouden ontstaan wanneer dezelfde ondersteuning via formele publieke of private zorg georganiseerd zou moeten worden. De totale vervangingswaarde van mantelzorg bedraagt, afhankelijk van het gekozen scenario, circa € 61,5 tot € 66,6 miljard per jaar, exclusief de onbecijferde posten voor signalering en emotionele begeleiding. De vervangingswaarde ligt in alle scenario's aanzienlijk hoger dan de geraamde maatschappelijke kosten van de inzet van mantelzorgers. Deze vergelijking is geen regulier baten-kostensaldo, maar illustreert de grote maatschappelijke waarde die mantelzorg vertegenwoordigt.

Ook werkgevers en de economie ondervinden gevolgen

Met deze studie is echter ook het inzicht in wie de kosten van mantelzorg betaalt vergroot. We maken specifiek onderscheid in de kosten van tijdsinzet en financiële kosten van de mantelzorgers zelf, en de verloren arbeidsproductiviteit voor de maatschappij. Dit laat zien dat niet alleen de mantelzorger, maar ook de bedrijven en instellingen waar de mantelzorger werkt de gevolgen ervaren. In de centrale raming bestaat ongeveer een derde van de maatschappelijke kosten uit verloren arbeidsproductiviteit.

Alternatieven voor mantelzorg zijn veel duurder geworden

De sterke stijging van de maatschappelijke waarde van mantelzorg wordt verklaard doordat méér Nederlanders mantelzorg zijn gaan verlenen, maar vooral door sterke prijsstijgingen van alternatieven voor mantelzorg. De algehele inflatie (CPI) is hoog geweest in de periode 2021-2026, waardoor zowel kosten als vermeden kosten in geld uitgedrukt zijn toegenomen. Alternatieven voor mantelzorg (professionele zorg, vervoerskosten, huishoudelijke hulp) zijn echter nog sterker in prijs gestegen, soms wel met meer dan 100%. Doordat de alternatieven voor mantelzorg duurder zijn geworden, stijgt ook de waarde van mantelzorg. Onderstaande figuur laat zien waar de stijging in vervangingswaarde van mantelzorg door wordt veroorzaakt.

Figuur 1.1 Stijging vervangingswaarde mantelzorg uitgelicht (figuur 3.1 in de hoofdtekst)**Conclusie: Het belang van mantelzorg neemt toe**

De uitkomsten van deze actualisatie laten zien dat de maatschappelijke afhankelijkheid van mantelzorg de afgelopen jaren verder is toegenomen. De vervangingswaarde van mantelzorg is sterker gestegen dan de maatschappelijke kosten. Dit wijst erop dat de samenleving financieel kwetsbaarder is geworden voor het wegvallen van mantelzorg. Zonder de inzet van mantelzorgers zouden substantieel meer zorg en ondersteuning door publieke of private partijen moeten worden overgenomen, tegen aanzienlijk hogere kosten. Juist in een periode waarin de arbeidsmarkt krap is, de vraag naar zorg blijft groeien en de kosten van professionele zorg sterk stijgen, vervult mantelzorg een steeds belangrijkere rol.

1 Introductie

1.1 Achtergrond en aanleiding

Mantelzorg is de onbetaalde zorg en ondersteuning die mensen bieden aan een naaste met gezondheidsproblemen, zoals een partner, familielid, vriend of buur. Het kan gaan om hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, vervoer, administratie of emotionele ondersteuning.

In 2021 heeft Ecorys in opdracht van MantelzorgNL de maatschappelijke waarde van mantelzorg in kaart gebracht middels een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA).¹ Toentertijd werden de totale maatschappelijke kosten van mantelzorg op circa € 22 miljard geraamd en de maatschappelijke waarde van zorg die mantelzorgers leveren op € 32 tot € 44 miljard. Met andere woorden, de geraamde kosten voor mantelzorgers lagen ruim lager dan de maatschappelijke opbrengsten voor de zorg.

Nu, anno 2026, is het belang van mantelzorg verder toegenomen. Volgens cijfers van het SCP is de hoeveelheid geboden mantelzorg toegenomen. Inmiddels ondersteunen ruim 5,5 miljoen Nederlanders een naaste. Tegelijkertijd groeit ook de belasting op mantelzorgers: het aantal mantelzorgers dat zich ernstig belast voelt, nam de afgelopen jaren toe van circa 400.000 naar 600.000 personen.²

De toenemende afhankelijkheid van mantelzorg raakt ook andere maatschappelijke opgaven. Mantelzorgers combineren hun zorgtaken steeds vaker met betaald werk, terwijl tegelijkertijd de arbeidsmarkt krap blijft en de zorgvraag groeit. Mantelzorg heeft daarmee invloed op het arbeidspotentieel van de Nederlandse economie, als ook de houdbaarheid van de zorg, uitdagingen die in 2026 hoog op de agenda staan.

1.2 Onderzoeksvraag

Herijking

Deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van een actuele raming van de maatschappelijke waarde van mantelzorg. Tegen deze achtergrond heeft MantelzorgNL Ecorys gevraagd om de studie uit 2021 te herijken. Het resultaat hiervan is het voorliggende rapport, met als onderzoeksvraag:

“Wat is de maatschappelijke waarde van mantelzorg in Nederland in 2026?”

Kosten van overbelaste mantelzorgers

In de studie uit 2021 is een aantal posten niet in kosten uitgedrukt, vanwege gebrek aan gegevens om het betreffende effect betrouwbaar te onderbouwen. Dit gaat met name om de impact van overbelasting van mantelzorgers en de keuze van mantelzorgers om minder te gaan werken vanwege hun mantelzorgtaken. MantelzorgNL heeft Ecorys gevraagd om ook de maatschappelijke kosten voor Nederland als geheel te kwantificeren. Daarom loopt, naast deze actualisatie, ook afzonderlijk onderzoek naar de kosten van mantelzorg voor het

¹ Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg.

² SCP (2026). Mantelzorg in Beweging. Kerncijfers en trends, 2014-2024. [Link](#).

collectief, met specifieke aandacht voor de kosten van overbelasting en verzuim van mantelzorgers. In dat onderzoek wordt onder meer gekeken naar de gevolgen van het niet kunnen combineren van werk en mantelzorg, met minder werken, verzuim en negatieve effecten op gezondheid tot gevolg. De resultaten hiervan worden in een separate rapportage gepubliceerd.³

1.3 Uitgangspunten

Methodiek

Omdat het doel van dit onderzoek een actualisatie van de oorspronkelijke berekeningen betreft, zijn de aannames uit 2021 grotendeels gehandhaafd, zodat vergelijking in de tijd mogelijk blijft. Het gaat nadrukkelijk om een herijking van de eerder uitgevoerde studie: de opzet van het rekenmodel blijft ongewijzigd, maar de onderliggende kengetallen worden geactualiseerd op basis van recentere bronnen. Mantelzorgspecifieke cijfers, zoals het aantal mantelzorgers en hun tijdsbesteding, zijn bijgewerkt op basis van het SCP-rapport. Daarnaast zijn financiële kengetallen, zoals out-of-pocket kosten en tarieven voor publieke en private alternatieven, opnieuw berekend of geïndexeerd, zodat ze aansluiten bij het huidige kostenpeil.

Arbeidsmarkteffect

De enige uitzondering in deze actualisatie is de kwantificering van de keuze van mantelzorgers om minder te gaan werken en het verlies aan arbeidsproductiviteit als gevolg. In 2021 is dit effect gekwantificeerd aan de hand van verschillende waarderingen van de tijd van mantelzorgers, welke gebaseerd waren op (plausibele) aannames. Nieuwe SCP-cijfers bieden concrete cijfers over de keuze van mantelzorgers om minder te gaan werken.⁴ De berekening van verloren arbeidsproductiviteit is nu gebaseerd op deze bron. In hoofdstuk 2 lichten wij dit verder toe.

Geen volledige MKBA

Daarbij is het belangrijk om nogmaals expliciet te benoemen dat de uitkomsten van deze berekening geen volledige MKBA vormen. In een MKBA wordt een integraal en compleet overzicht van effecten in beeld gebracht. In deze studie richten we ons op de tijdsinvestering en financiële middelen van mantelzorgers en de formele zorgkosten die daarmee vermeden worden.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de maatschappelijke kosten van de inzet van mantelzorgers. Daarbij worden de waardering van de tijdsinzet, het arbeidsmarkteffect, effecten op gezondheid en de directe financiële kosten van mantelzorgers beschreven. **Hoofdstuk 3** beschrijft de vervangingswaarde van mantelzorg met behulp van scenario's. Zowel in hoofdstuk 2 als hoofdstuk 3 plaatsen we de uitkomsten in perspectief ten opzichte van de resultaten uit 2021. **Hoofdstuk 4** bevat de conclusies van de studie en sluit de rapportage af.

³ Zie ook: Ecorys (2026). Mantelzorgkosten voor het collectief.

⁴ SCP (2026). Op zoek naar verbinding Perspectieven op het combineren van betaald werk en mantelzorg. [Link](#)

2 De maatschappelijke kosten van de inzet van mantelzorgers

In dit hoofdstuk worden de maatschappelijke kosten van de inzet van mantelzorgers in kaart gebracht. Daarbij wordt gekeken naar de tijd en middelen die mantelzorgers (moeten) inzetten om zorg te kunnen verlenen. Het gaat in de kern om vier typen kosten:

- de tijd die mantelzorgers besteden aan zorg;
- de tijd die mantelzorgers minder beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt;
- de financiële kosten die zij maken om deze zorg te kunnen verlenen;
- en de invloed van mantelzorg op hun eigen gezondheid en welbevinden.

2.1 Tijdsinzet van mantelzorgers

Gemiddeld besteedden mantelzorgers ruim 7 uur per week aan mantelzorg...

Volgens het SCP verleenden in 2024 circa 5,7 miljoen volwassenen mantelzorg. Gemiddeld besteedden mantelzorgers 7,2 uur per week aan mantelzorg. Daarnaast maakt het SCP onderscheid tussen mantelzorgers die intensieve mantelzorg verlenen (meer dan 8 uur per week) en mantelzorgers die minder intensief helpen. Ongeveer een vijfde van de mantelzorgers verleent intensieve mantelzorg en besteedt hier gemiddeld 24 uur per week aan.

Het SCP onderscheidt daarbij vier groepen mantelzorgers: niet-intensieve mantelzorgers die kortdurend hulp bieden, niet-intensieve mantelzorgers die langdurig hulp bieden, intensieve mantelzorgers die kortdurend hulp bieden en intensieve mantelzorgers die langdurig hulp bieden. Op basis van de verdeling uit *Mantelzorg in Beweging* zijn de aantallen mantelzorgers per categorie bepaald.⁵

Tabel 2.1 Aantal mantelzorgers per profiel

Categorie	Aantal mantelzorgers ⁶
Niet-intensief, kortdurend	679.000
Niet-intensief, langdurend	3.829.000
Intensief, kortdurend	173.000
Intensief, langdurend	968.000
Totaal	5.650.000

Bron: SCP (2026), Mantelzorg in beweging. Bewerking van Ecorys op de cijfers van het SCP.

...maar intensieve mantelzorgers drie keer zoveel.

Op basis van het SCP-onderzoek bedraagt de gemiddelde tijdsinzet van intensieve mantelzorgers 24 uur per week. Voor niet-intensieve mantelzorgers is de gemiddelde tijdsinzet afgeleid uit het totaal aantal mantelzorgers, het algemene gemiddelde van 7,2 uur per week en het aandeel intensieve mantelzorgers. Dit resulteert in een gemiddelde inzet van circa 3 uur per week voor niet-intensieve mantelzorgers.

⁵ SCP (2026). Mantelzorg in Beweging. Kerncijfers en trends, 2014-2024. [Link](#).

⁶ I.v.m. afronden telt de som niet precies op tot 5.650.000 mantelzorgers.

Tabel 2.2 Berekening aantal uren verleende mantelzorg per jaar

Categorie	Aantal mantelzorgers ⁷	Gemiddeld aantal uur per week	Inzet mantelzorger per jaar	Totale uren per jaar
Niet-intensief, kortdurend	679.000	2,95	20%	20,8 mln.
Niet-intensief, langdurend	3.829.000	2,95	90%	528,3 mln.
Intensief, kortdurend	173.000	24	20%	43,3 mln.
Intensief, langdurend	968.000	24	90%	1.087,4 mln.
Totaal	5.650.000	-	-	1.679,8 mln.

De totale ureninzet van mantelzorgers komt daarmee uit op circa 1,7 miljard uur per jaar. Dit is een toename van circa 8% ten opzichte van 2021. We zien vooral dat méér mensen mantelzorg verlenen. De gemiddelde verleende mantelzorg per persoon is juist iets afgenomen (ongeveer 3%).

Waardering van tijdsinzet aan de hand van de alternatieve tijdsbesteding

De tijd die mantelzorgers besteden aan zorg heeft een maatschappelijke waarde. Wanneer mantelzorg niet nodig zou zijn, zouden mantelzorgers deze tijd op een andere manier kunnen besteden, bijvoorbeeld aan betaald werk, onderwijs, vrijwilligerswerk, huishoudelijke taken of vrije tijd. We waarderen de tijdsinzet van mantelzorgers aan de hand van de meest waarschijnlijke alternatieve besteding van deze tijd.

In het vorige onderzoek werd in de waardering per uur van verleende mantelzorg onderscheid gemaakt tussen werkende en niet-werkende mantelzorgers en tussen mantelzorgers die intensief en minder intensief zorg verlenen. Deze verschillende uurtarieven waren gebaseerd op (goed onderbouwde) aannames. In deze actualisatie wijken we van die methode af, omdat onderzoek van het SCP de keuze om minder te gaan werken meer gedetailleerd in beeld heeft gebracht. We gaan hier in paragraaf 2.2 verder op in. De directe tijdsinzet van mantelzorgers wordt in deze actualisatie volledig gewaardeerd aan de hand van de waarde van vrije tijd. Hiervoor sluiten we aan bij kengetallen uit transportstudies, waarin wordt bepaald welke waarde mensen toekennen aan tijd die zij anders vrij hadden kunnen besteden.⁸

De waarde van de tijdsinzet van mantelzorgers wordt geraamd op € 18,4 miljard per jaar. Wanneer we puur naar de tijdsinzet van mantelzorgers kijken is de waarde toegenomen ten opzichte van 2021. Er wordt meer mantelzorg verleend en de waardering van vrije tijd is toegenomen.

Tabel 2.3 Totale kosten ureninzet mantelzorgers

Totaal aantal mantelzorguren per jaar	Waarde alternatieve tijdsbesteding per uur	Totale kosten ureninzet mantelzorg ⁹
1.68 mld.	€ 10,95	€ 18,4 mld.

⁷ In verband met afronden telt de som niet precies op tot 5.650.000 mantelzorgers.

⁸ The value of time in wegverkeer (2022). Motief overig. Geïndexeerd naar 2026. [Kengetallen Bereikbaarheid | RWSeconomie.nl](https://www.kengetallen.nl/)

⁹ Voor de volledige berekening; zie Bijlage I.

2.2 Arbeidsmarkteffect

Naast de directe tijdsinzet voor mantelzorg, heeft mantelzorg ook gevolgen voor de arbeidsmarkt. Werkende mantelzorgers kunnen ervoor kiezen minder uren te gaan werken om werk en zorgtaken te combineren. Hierdoor is er minder personeel beschikbaar op de arbeidsmarkt. Zeker in een krappe arbeidsmarkt als anno 2026 heeft dit negatieve gevolgen voor bedrijven en instellingen waar mantelzorgers werken.

Meer mantelzorg betekent minder werken

Naarmate mensen meer mantelzorg gaan verlenen gaan zij minder werken. Recent SCP-onderzoek biedt voor het eerst empirische inzichten in de relatie tussen mantelzorg en arbeidsdeelname van werkende mantelzorgers.¹⁰ Tabel 2.4 laat het aantal uren zien dat mensen gemiddeld minder gaan werken nadat zij mantelzorger worden. Het gevonden effect was alleen significant voor vrouwen. Buiten beschouwing zijn de mantelzorgers in de werkbare leeftijd die geheel gestopt zijn met werken vanwege de zorgtaken.

We zien dat mantelzorgers die minder dan 4 uur per week aan mantelzorg verlenen, gemiddeld iets minder dan één uur per week minder gaan werken. Mantelzorgers die intensiever mantelzorg verlenen gaan gemiddeld 2,6 uur per week minder werken. Er is een verschil zichtbaar tussen het minder werken op de korte termijn en op de langere termijn. Het onmiddellijke effect is kleiner dan het totaal en vertraagd effect.

Tabel 2.4 Gemiddeld aantal uren dat mantelzorgers minder gaan werken (SCP, 2026)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
Geeft <4 uur per week mantelzorg			
Onmiddellijk effect	-0,6	.	-0,9
Optelsom onmiddellijk en vertraagd effect	-0,7	.	-1,5
Geeft >4 uur per week mantelzorg			
Onmiddellijk effect	-1,9	.	-1,8
Optelsom onmiddellijk en vertraagd effect	-2,6	.	-2,5

Het totale effect is groter dan het onmiddellijke effect. Dit wijst erop dat aanpassingen in de arbeidsduur ook enige tijd na de start van de mantelzorg kunnen optreden. Op basis van deze analyse kan niet worden vastgesteld welke persoonlijke afwegingen daaraan ten grondslag liggen. Oorzaken kunnen liggen in overbelasting en een onderschatting van de verantwoordelijkheden, maar ook bijvoorbeeld wanneer formele zorg een deel van de zorg niet kan overnemen of een werkgever die niet mee kan (of wil) bewegen naar een maatwerkoplossing. Tegelijkertijd kunnen mantelzorgers ook vanwege een verandering in prioriteiten kiezen om minder te gaan werken.

Minder werken is niet altijd een vrijwillige keuze

De uitkomsten van het SCP laten zien dat het verlenen van mantelzorg betekent dat mensen ook minder gaan werken. Dit kan gaan om een vrijwillige keuze: "ik wil meer tijd met mijn naasten besteden", maar ook om een onvrijwillige keuze: "Ik houd dit niet zo vol". Wat de precieze reden ook is, de belasting van mantelzorg in tijd en energie zorgt ervoor dat mantelzorgers minder gaan werken dan voordat zij mantelzorger waren.

¹⁰ SCP (2026). Op zoek naar verbinding Perspectieven op het combineren van betaald werk en mantelzorg. [Link](#)

Circa 76.000 fte minder beschikbaar op de arbeidsmarkt

We passen de SCP-cijfers op de populatie van *werkende* mantelzorgers. Om de onzekerheid in berekeningen zichtbaar te maken hanteren we wel een bandbreedte, van +/- 22%. Deze is gebaseerd op het verschil in grootte tussen het gevonden directe en totale effect uit de SCP-studie. We corrigeren voor het aandeel vrouwen en werkenden per profiel van mantelzorgers, wat leidt tot een raming van 114 tot 170 miljoen verloren arbeidsuren door mantelzorg. Omgerekend vertegenwoordigt dit een totaal van circa 62.000 – 93.000 fte, wat neerkomt op circa 0,8-1,2% van de verrichte arbeid in 2025.¹¹ Voor de waardering per uur differentiëren we naar leeftijd (zie tabel 2.5), gebaseerd op de gemiddelde leeftijd van de mantelzorgprofielen van het SCP.

Tabel 2.5 Gehanteerde waardering uurtarieven¹²

Leeftijdsgroep	Waarde/uur (€ 61,57 × index)
16-29 jaar	€ 44
30-44 jaar	€ 64
45-59 jaar	€ 72
60+ jaar	€ 69

Verloren arbeidsproductiviteit tussen de €7,6 en €11,3 miljard

Op basis van deze aannames ramen we de verloren maatschappelijke arbeidsproductiviteit van Nederlanders die minder gaan werken vanwege hun mantelzorgtaken op € 7,6 tot € 11,3 miljard, wat 0,6% – 1,0% van het Nederlandse BBP in 2025 is. Dit laat zien dat mantelzorg via vermindering van het aantal gewerkte uren een substantieel effect heeft op het beschikbare arbeidsaanbod en de maatschappelijke arbeidsproductiviteit.

Tabel 2.6 Verloren arbeidsproductiviteit door mantelzorg

	Laag	Centraal	Hoog
Aantal arbeidsuren	114.452.236	139.886.066	170.971.858
Aantal fte ¹³	62.338	76.191	93.122
Arbeidsproductiviteit	€ 7,6 mld.	€ 9,2 mld.	€ 11,3 mld.

Verminderde inkomsten voor de mantelzorger

Een afname van inkomsten voor de mantelzorger is een kostenpost die in deze grote bedragen verstopt zit. We rekenen met gemiddelde totale uurtarieven, die de waarde vertegenwoordigen van een productief arbeidsuur dat niet beschikbaar is in de Nederlandse economie. Dit is een macro-economische benadering, maar ook op persoonsniveau heeft dit effect gevolgen voor de mantelzorger. Minder gewerkte uren kunnen voor mantelzorgers leiden tot lagere inkomsten en gevolgen hebben voor hun loopbaanontwikkeling. Deze individuele effecten zijn in deze studie niet afzonderlijk berekend.

¹¹ CBS Statline (2025). Aantal gewerkte uren gebruikt tegen een fte van 1.836 uur.

¹² CBS Statline (2026). [Link](#)

¹³ Gerekend met 1.836 uur per fte.

2.3 Out-of-pocket kosten

Mantelzorgers maken naast hun tijdsinzet ook financiële kosten om zorg te kunnen verlenen. Het gaat om zogenoemde out-of-pocket kosten: uitgaven die direct samenhangen met het geven van mantelzorg. We onderscheiden reis- en parkeerkosten, telefoonkosten en huishoudelijke meerkosten. Zorgkosten die formeel bij de zorgbehoevende terechtkomen worden niet meegenomen.

Tabel 2.7 Gemiddelde jaarlijkse uitgaven mantelzorgers

Kostensoort	Extra kosten per jaar
Reis- en parkeerkosten	€ 200
Telefoonkosten	€ 85
Huishoudelijke kosten	€ 80
Totaal	€ 365

Reis- en parkeerkosten

Voor de reiskosten van mantelzorgers sluiten we aan bij de methodiek van het vorige onderzoek. Daarin werd gerekend met een afstandsindicatie van 51 tot 75 kilometer per maand op basis van het Nationaal Mantelzorgpanel 2015. Omdat geen direct vergelijkbaar actueel openbaar cijfer beschikbaar is voor het gemiddeld aantal mantelzorgkilometers per maand, actualiseren we deze kostencomponent via de meest recente kilometerprijzen van Nibud. Nibud hanteert in 2026 voor een compacte auto een variabele kilometerprijs van € 0,253 per kilometer.¹⁴ Toegepast op de afstandsbandbreedte leidt dit tot jaarlijkse reiskosten van gemiddeld circa € 191,27 per mantelzorger. In lijn met de eerdere MKBA ronden we dit bedrag naar boven af om ook parkeerkosten mee te nemen. Daarmee hanteren we een bedrag van € 200 per mantelzorger per jaar.

Telefoonkosten

Voor telefoonkosten werd aangenomen dat 66% van de mantelzorgers extra telefoonkosten maakt, met gemiddelde meerkosten van € 12 per maand.¹⁵ Omdat geen actueel mantelzorg-specifiek openbaar cijfer beschikbaar is voor het aandeel mantelzorgers met extra telefoonkosten, actualiseren we het maandbedrag met behulp van de CPI. Gecorrigeerd met het aandeel mantelzorgers dat extra telefoonkosten maakt, leidt dit gemiddeld tot jaarlijkse kosten van circa € 85 per mantelzorger.

Huishoudelijke kosten

Voor huishoudelijke kosten sluiten we aan bij de eerdere MKBA, waarin werd gerekend met € 5 per maand aan huishoudelijke meerkosten. Deze kosten zijn geïndexeerd naar 2026 en daarmee hanteren we afgerond € 80 per mantelzorger per jaar.

Totale out-of-pocket kosten

Op basis van deze uitgangspunten bedragen de out-of-pocket kosten gemiddeld € 365 per mantelzorger per jaar. Voor de berekening van de totale kosten wordt, in lijn met de waardering van de tijdsinzet, rekening gehouden met de duur van de mantelzorgrelatie. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat mantelzorgers die korter dan drie maanden zorg verlenen

¹⁴ Nibud (2026). [Autokosten per maand: hier moet je rekening mee houden | Nibud](#)

¹⁵ Op basis van het Nationaal Mantelzorgpanel 2015.

gedurende 20% van het jaar kosten maken, terwijl voor mantelzorgers die langer dan drie maanden zorg verlenen wordt uitgegaan van 90% van het jaar. Op basis van het aantal mantelzorgers, de verdeling naar duur van de mantelzorgrelatie en deze duurcorrectie worden de totale out-of-pocket kosten geraamd op circa € 1,6 miljard per jaar.¹⁶

2.4 Gezondheid en welbevinden

Het verlenen van mantelzorg kan ook invloed hebben op de gezondheid en het welbevinden van mantelzorgers. Mantelzorg kan voldoening geven en bijdragen aan de kwaliteit van de relatie tussen mantelzorger en zorgbehoevende. Tegelijkertijd kan mantelzorg ook leiden tot belasting, stress of gezondheidsverlies, zeker wanneer de zorg langdurig of intensief is. In de eerdere MKBA is dit effect daarom als PM-post opgenomen, omdat onvoldoende informatie beschikbaar was om het netto-effect op gezondheid en welbevinden betrouwbaar in geld uit te drukken.¹⁷ Ook in deze actualisatie wordt dit effect niet afzonderlijk gemonetariseerd. Dit hangt samen met de afbakening van deze MKBA en met het parallelle onderzoek naar de kosten van mantelzorg voor het collectief. In dat onderzoek wordt uitgebreider gekeken naar de maatschappelijke kosten die samenhangen met overbelasting, waaronder effecten op gezondheid, welbevinden, verzuim en arbeidsproductiviteit.

De effecten op gezondheid en welbevinden blijven daarmee wel relevant voor de duiding van de uitkomsten. De berekende maatschappelijke kosten in dit hoofdstuk hebben betrekking op de gewaardeerde tijdsinzet en de directe financiële kosten van mantelzorgers. Eventuele positieve en negatieve effecten op gezondheid en welbevinden komen daar als niet-gekwantificeerde PM-post bij.

2.5 Maatschappelijke kosten van mantelzorg in perspectief

De totale maatschappelijke kosten van mantelzorg in Nederland bedragen in 2026 naar schatting circa € 27,6 – 31,3 miljard per jaar. Hierin zijn de effecten van mantelzorg op de gezondheid en het welbevinden van mantelzorgers, bijvoorbeeld door overbelasting, niet meegenomen.

Tabel 2.8 Kosten van inzet van mantelzorgers in 2026 (in miljarden)

Kostenpost	Bedrag
Tijdsinzet	€ 18,4 mld.
Arbeidsmarkteffect	€ 7,6 – 11,3 mld.
Out-of-pocket kosten	€ 1,6 mld.
Gezondheid en welbevinden	PM +
Totaal	€ 27,6 mld. - €31,3 mld. PM +

¹⁶ Voor de volledige berekening; zie Bijlage 1.

¹⁷ SCP (2026). Mantelzorg in Beweging. Kerncijfers en trends, 2014-2024. [Link](#).

Merendeel van de kosten ligt bij de mantelzorger zelf

Overkoepelend zien we dat het merendeel van de geraamde kosten bij de mantelzorger zelf valt. De tijdsinzet en de aanvullende out-of-pocketkosten die zij moeten maken bedragen circa twee derde van de totale geraamde kosten. Dit laat de belasting in tijd en geld zien die op de schouders van de mantelzorger ligt. Het is belangrijk om te benoemen dat een deel van de rekening van verloren arbeidsproductiviteit ook bij de mantelzorger komt te liggen, omdat hij/zij minder inkomsten ontvangt.

Ook de maatschappij betaalt een rekening

In deze herijking bleek het mogelijk om het arbeidsmarkteffect preciezer te ramen. Mantelzorgers maken de keuze om minder te gaan werken zodra zij mantelzorg gaan verlenen, wat gevolgen heeft voor hun eigen financiële situatie maar ook het verdienvermogen van Nederland. We ramen dit negatieve effect op €7,6 - €11,3 miljard euro per jaar, wat in verhouding tot het Nederlandse BBP van 2025 0,6% – 1,0% betekent. Daarmee is mantelzorg in termen van arbeidsproductiviteit ook een significante kostenpost in het kader van het Nederlandse verdienvermogen.

Toename in kosten ten opzichte van 2021

Ten opzichte van de MKBA uit 2021 zijn de maatschappelijke kosten toegenomen. De voornaamste reden hiervoor is dat de totale ureninzet van mantelzorgers in deze actualisatie geraamd wordt op circa 1,7 miljard uur per jaar. Dit is 8,4% hoger dan in de eerdere studie. Deze stijging wordt verklaard door een toename van het aantal mantelzorgers. De gemiddelde verleende mantelzorg per persoon is juist iets afgenomen (ongeveer 3%). Wel is de waarderung van vrije tijd toegenomen, wat ook een deel van de toename in kosten verklaard.

De gemiddelde out-of-pocket kosten per mantelzorger zijn afgenomen dankzij een lagere prijs per kilometer voor vervoer en lagere telefoonkosten in 2026. De lagere kilometerprijs komt door de keuze van een ander kengetal. In deze studie gebruiken we variabele kilometerprijzen en in de vorige studie totale kosten per kilometer uit dezelfde bron van het Nibud.

Over het algemeen zien we dus een stijging in de kosten van mantelzorg. Tegelijkertijd zijn de uitkomsten van de twee studies over de maatschappelijke waarde van mantelzorg niet volledig één-op-één met elkaar te vergelijken, doordat de berekening van verloren arbeidsproductiviteit op een andere wijze is vormgegeven in deze versie.

3 Vervangingswaarde van mantelzorg

In dit hoofdstuk brengen we de vervangingswaarde van mantelzorg in kaart. Daarbij wordt wederom aangesloten bij de methodiek uit het onderzoek uit 2021. Dit betekent dat het rekenmodel en de indeling van mantelzorgactiviteiten ongewijzigd blijven.

3.1 Methodiek

Alternatieven als bepaling vervangingswaarde

De vervangingswaarde wordt bepaald aan de hand van de 'best alternative-methode'. Deze methode geeft inzicht in de waarde die mantelzorgers creëren door te kijken naar de kosten die gemaakt zouden moeten worden als dezelfde ondersteuning niet door mantelzorgers, maar door anderen zou worden verleend. Per mantelzorgactiviteit wordt daarom nagegaan welk publiek of privaat alternatief het meest passend is en welke kosten daarmee gemoeid zijn. Hiermee wordt de theoretische vervangingswaarde van mantelzorg inzichtelijk gemaakt.

Voor deze aanpak is eerst inzichtelijk gemaakt welke mantelzorgactiviteiten worden onderscheiden (paragraaf 3.1). Vervolgens wordt bepaald welk aandeel van de totale mantelzorgtijd aan deze activiteiten wordt besteed en welke publieke en private alternatieven daarvoor beschikbaar zijn (paragraaf 3.2 en 3.3). Van ieder alternatief wordt vervolgens de prijs vastgesteld (paragraaf 3.4). Tot slot wordt deze informatie gecombineerd in een schatting van de totale jaarlijkse vervangingswaarde van mantelzorg (paragraaf 3.5).

De toepassing van deze methode heeft als voordeel dat mantelzorg niet wordt gewaardeerd aan de hand van één gemiddeld uurtarief, maar dat wordt gedifferentieerd naar type activiteit. Iedere mantelzorgactiviteit vertegenwoordigt immers een andere waarde, afhankelijk van het alternatief dat nodig zou zijn om deze ondersteuning te vervangen.

Theoretische exercitie

Tegelijkertijd blijft sprake van een theoretische exercitie: in de praktijk is niet alle mantelzorg volledig te vervangen door publieke of private alternatieven, onder meer vanwege capaciteit, financiering en verschillen in ervaren kwaliteit van zorg. Daarnaast is het onvermijdelijk dat er aannames worden gemaakt. Deze worden in het vervolg van dit hoofdstuk nader toegelicht.

3.2 Mantelzorgactiviteiten

De hulp die mantelzorgers bieden is heel divers. Er zijn grote verschillen tussen de benodigde inzet van de mantelzorger, het effect ervan op de zorgbehoevende en het alternatief voor mantelzorg. Naar verwachting verschilt de vervangingswaarde daardoor sterk per soort mantelzorgactiviteit. Om deze verschillen zichtbaar te maken, wordt in deze actualisatie aangesloten bij de indeling uit het onderzoek uit 2021. De mantelzorgactiviteiten worden verdeeld over vier hoofdcategorieën: emotionele ondersteuning, praktische ondersteuning,

huishoudelijke hulp en verzorging en verpleegkundige hulp. Binnen deze categorieën zijn vervolgens afzonderlijke activiteiten onderscheiden.

Voor het opstellen van de categorieën en bijbehorende activiteiten is in de studie uit 2021 gebruik gemaakt van SCP-onderzoek naar informele hulp en van ronde tafelgesprekken met mantelzorgers.^{18 19} Het SCP onderscheidt de aard van de geboden hulp onder meer naar huishouden, verzorgende taken en begeleiding. Op basis van de rondetafelgesprekken zijn praktische ondersteuning en emotionele ondersteuning apart onderscheiden en zijn enkele aanvullende activiteiten van mantelzorgers opgenomen.

Emotionele ondersteuning

Onder emotionele ondersteuning valt het luisteren, troosten en bieden van gezelschap. Tijdens de ronde tafelgesprekken is benadrukt dat voor deze vorm van ondersteuning een vertrouwensband belangrijk is en dat ondersteuning vaak nodig is op onverwachte momenten. Juist doordat mantelzorgers veel bij de hulpbehoevende aanwezig zijn, al dan niet vanwege andere activiteiten, kunnen momenten van emotionele ondersteuning ontstaan. Daarbij is het 'er zijn' op zichzelf ook een vorm van ondersteuning. De grens tussen begeleiding, gezelschap en gewone aandacht is binnen deze categorie daarom niet altijd scherp te trekken.

Praktische ondersteuning

Praktische ondersteuning omvat taken waarbij de mantelzorger de zorgbehoevende ondersteunt in het organiseren van het dagelijks leven en de benodigde zorg. Het gaat onder meer om het regelen en coördineren van zorg, het aanvragen van hulp- of zorgvoorzieningen, vervoer naar bijvoorbeeld een arts of kapper, financiële en administratieve hulp en begeleiding bij artsenbezoek. Ook het bieden van begeleiding en dagstructuur en het vroegtijdig signaleren van een mogelijke verandering in de zorgvraag zijn in deze categorie opgenomen.

Verzorging en verpleegkundige hulp

De categorie verzorging en verpleegkundige hulp betreft activiteiten waarbij doorgaans direct contact met de zorgbehoevende plaatsvindt. Hieronder vallen onder meer persoonlijke verzorging, zoals hulp bij aan- en uitkleden, wassen en douchen, hulp bij verplaatsen of opstaan, en verpleegkundige taken, zoals het klaarzetten en toedienen van medicijnen, wondverzorging en injecteren. Ook het bereiden en aanbieden van eten en drinken wordt in deze categorie onderscheiden.

Huishoudelijke hulp

Binnen de categorie huishoudelijke hulp worden drie activiteiten onderscheiden. Het gaat ten eerste om huishoudelijke werkzaamheden, zoals de was doen, schoonmaken en opruimen. Daarnaast gaat het om ondersteuning bij de organisatie van het huishouden. Tot slot omvat deze categorie klussen in en rondom het huis, zoals het ophangen van een lamp, tuinieren of het ophangen van gordijnrails.

¹⁸ SCP (2015). Informele hulp: wie doet er wat? [Link](#); SCP (2017). Voor elkaar? [Link](#).

¹⁹ Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg.

Tabel 3.1 Categorieën en bijbehorende activiteiten van mantelzorgers

Categorieën	Activiteiten
Emotionele ondersteuning	Gezelschap en emotionele ondersteuning
Praktische ondersteuning	Regelen en coördineren van zorg
	Signaleringsfunctie
	Vervoer (bijv. naar arts of kapper)
	Begeleiding, (dag) structuur bieden en zo nodig toezicht houden
	Financiële en administratieve hulp
	Begeleiding artsbezoek
	Boodschappen
Verzorging en verpleegkundige hulp	Klaarzetten en toedienen van medicijnen en verdere verpleegkundige taken
	Assistentie Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL)
	Begeleiding bij eten en drinken
Huishoudelijke hulp	Huishoudelijke werkzaamheden, zoals wassen, schoonmaken of opruimen
	Ondersteuning en tevens organisatie
	Klussen in en rondom het huis

3.3 Tijdsbesteding per activiteit

Hoewel er veel inzicht is in de verschillende activiteiten die mantelzorgers verrichten, is het inzicht in de verdeling van de totale tijdsinzet over deze activiteiten beperkt. De beschikbare informatie geeft vooral inzicht in de tijdsbesteding naar bredere categorieën van mantelzorg. Over de verdeling van de tijdsbesteding binnen deze categorieën is minder bekend. De gehanteerde verdeling komt uit het onderzoek uit 2021 en is gebaseerd op data verkregen via de Erasmus Universiteit en ronde tafelgesprekken met mantelzorgers.²⁰

Uit de eerdere ronde tafelgesprekken en literatuur blijkt dat er grote variatie bestaat tussen mantelzorgers. De ene mantelzorger besteedt een groot deel van de tijd aan huishoudelijke hulp, terwijl een ander vooral praktische ondersteuning of verzorging biedt. De verdeling van tijd is afhankelijk van de zorgvraag, de relatie tussen mantelzorger en hulpontvanger, de mogelijkheden van de mantelzorger en de mate waarin bepaalde activiteiten ook door anderen kunnen worden overgenomen. De percentages in onderstaande tabel moeten daarom worden gelezen als een gemiddelde verdeling van de totale mantelzorgtijd in Nederland.

²⁰ Uit de mediaan van de ruwe data van de Erasmus Universiteit, verkregen uit een survey onder mantelzorgers, blijkt dat gemiddeld 33% van de tijd wordt besteed aan huishoudelijk hulp; 25% aan praktische ondersteuning; 17% aan emotionele ondersteuning en 25% aan verzorging en verpleegkundige hulp. Ecorys (2021).

Tabel 3.2 **Geschatte tijdsbesteding mantelzorg in Nederland, per activiteit**

Categorie	Activiteiten	Percentage tijdsbesteding	Geactualiseerd aantal uur per jaar
Huishoudelijke hulp	Huishoudelijke hulp (bij werkzaamheden, bijv. de was doen, schoonmaken, opruimen)	11%	184,8 mln.
	Huishoudelijke hulp (ondersteuning tevens organisatie van het huishouden)	11%	184,8 mln.
	Klussen in en rondom het huis (bijv. lampen ophangen, tuinieren of gordijnrails ophangen)	11%	184,8 mln.
Praktische ondersteuning	Regelen en coördineren van zorg (bijv. aanvragen en regelen van hulp- of zorgvoorzieningen)	5%	84,0 mln.
	Signaleringsfunctie	4%	67,2 mln.
	Vervoer (bijv. naar de arts of kapper)	4%	67,2 mln.
	Begeleiding en (dag) structuur bieden en zo nodig toezicht geven	4%	67,2 mln.
	Financiële hulp en administratieve hulp	4%	67,2 mln.
	Begeleiding artsenbezoek	4%	67,2 mln.
	Emotionele begeleiding (bijv. luisteren en troosten)	17%	285,6 mln.
Verzorging en verpleging	Klaarzetten en toedienen van medicijnen en verdere verpleegkundige taken (bijv. wondverzorging en injecteren)	5%	84,0 mln.
	Assistentie Dagelijkse Levensverrichtingen (ADL) (bijv. hulp bij aan- en uitkleden en hulp bij wassen en douchen, maar ook het verplaatsen naar toilet en helpen met opstaan)	7,5%	126,0 mln.
	Eten en drinken bereiden (ook aanbieden)	7,5%	126,0 mln.
	Boodschappen	5%	84,0 mln.
	Totaal	100%	1.679,8 mln.

3.4 Alternatieven voor mantelzorg

Om de verschillende soorten mantelzorg een waarde te geven, is per activiteit zowel een publiek als een privaat alternatief in kaart gebracht. Voor publieke alternatieven is waar mogelijk aangesloten bij de meest recente kostenhandleiding van Zorginstituut Nederland en bij actuele tarieven van publieke regelingen.^{21 22} Voor private alternatieven is gebruik gemaakt van actuele marktinformatie of, wanneer geen nieuw tarief beschikbaar was, indexatie van de eerder gehanteerde tarieven.²³

²¹ Zorginstituut Nederland (2024). Kostenhandleiding voor economische evaluaties in de gezondheidszorg: Methodologie en Referentieprijzen. [Link](#).

²² Onder andere. Zorg op maat (2026). Tarievenlijst particuliere zorg. [Link](#); Subsidieregeling ADL-assistentie. [Link](#).

²³ Bijvoorbeeld Regeling maximumtarief en bekendmaking tarieven taxivervoer. [Link](#).

Publiek alternatief

De publieke alternatieven betreffen alternatieven voor mantelzorg die publiek worden gefinancierd, bijvoorbeeld via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Zorgverzekeringswet (Zvw) of de Wet langdurige zorg (Wlz). Voorbeelden hiervan zijn huishoudelijke hulp via de thuiszorg, wijkverpleging, ADL-assistentie, cliëntondersteuning of vervoer via publieke voorzieningen. Ook wanneer het alternatief voor mantelzorg is dat de zorgbehoevende vaker een beroep doet op een huisarts, maatschappelijk werker of andere zorgprofessional, wordt dit meegenomen in de berekening van de vervangingswaarde.

Privaat alternatief

De private alternatieven betreffen diensten die particulier kunnen worden ingekocht door of voor de zorgbehoevende. Voorbeelden hiervan zijn particuliere huishoudelijke hulp, betaalde extra gezinshulp, particuliere thuiszorg, een klussenbedrijf, een commerciële taxi of een particuliere psycholoog. Deze alternatieven worden doorgaans niet of niet volledig gefinancierd vanuit publieke regelingen en komen dus voor rekening van de zorgbehoevende of diens netwerk.

Vrijwillige alternatieven buiten beschouwing gelaten

Naast publieke en private alternatieven kunnen ook familieleden, burens, vrienden of vrijwilligers bepaalde mantelzorgtaken overnemen. In de praktijk zal bij het wegvallen van een mantelzorger vaak eerst worden gekeken naar mogelijkheden binnen het eigen netwerk. In dit onderzoek worden vrijwillige alternatieven echter niet als afzonderlijk scenario meegenomen voor de vervangingswaarde (dit zou namelijk vervanging van mantelzorg door een andere mantelzorger betekenen). De analyse richt zich op de waarde van mantelzorg op basis van publieke en private alternatieven.

Onderstaande tabel geeft per mantelzorgactiviteit het publieke en private alternatief weer dat in het rekenmodel wordt gehanteerd. In de praktijk kunnen per situatie meerdere alternatieven naast elkaar bestaan. Voor de berekening is per activiteit echter één publiek en één privaat alternatief gekozen, zodat de vervangingswaarde systematisch kan worden geraamd.

Tabel 3.3 Publieke en private alternatieven per activiteit van de mantelzorger

Categorie	Mantelzorgactiviteit	Alternatief publiek	Alternatief privaat
Huishoudelijke hulp	Huishoudelijke hulp, zoals wassen, schoonmaken en opruimen	Thuiszorg, huishoudelijke hulp	Externe huishoudelijke hulp
	Huishoudelijke hulp, ondersteuning en organisatie van het huishouden	Thuiszorg, huishoudelijke hulp	Externe huishoudelijke hulp
	Klussen in en rondom het huis	Niet van toepassing	Extern klussenbedrijf
Praktische ondersteuning	Regelen en coördineren van zorg	Thuiszorg, wijkverpleegkundige	Professionele mentor
	Signaleringsfunctie	Combinatie van thuiszorg, verpleegkundige, huisarts, paramedici, psycholoog en apotheek	Combinatie van externe huishoudelijke hulp en particuliere thuiszorg

Categorie	Mantelzorgactiviteit	Alternatief publiek	Alternatief privaat
	Vervoer, bijvoorbeeld naar arts of kapper	Vervoersvoorziening	Commerciële taxi
	Begeleiding en dagstructuur bieden en zo nodig toezicht houden	Thuiszorg, wijkverpleegkundige	Betaalde extra gezinshulp
	Financiële en administratieve hulp	Cliëntondersteuner of mantelzorgmakelaar	Betaalde extra gezinshulp
	Begeleiding bij artsenbezoek	Begeleiding vanuit de Wlz	Betaalde extra gezinshulp
Emotionele ondersteuning	Emotionele begeleiding, zoals luisteren en troosten	Psycholoog of sociaal werker	Particuliere psycholoog
Verzorging en verpleegkundige hulp	Klaarzetten en toedienen van medicijnen en verdere verpleegkundige taken	Thuiszorg, wijkverpleegkundige	Particuliere thuiszorg
	Assistentie bij Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen	ADL-assistentie	Particuliere thuiszorg
	Eten en drinken bereiden en aanbieden	ADL-assistentie	Betaalde extra gezinshulp
	Boodschappen	Thuiszorg, huishoudelijke hulp	Betaalde extra gezinshulp

Efficiencyfactor

Net als in het eerdere onderzoek wordt aangenomen dat professionele alternatieven bepaalde activiteiten efficiënter kunnen uitvoeren dan mantelzorgers. Professionals beschikken vaak over opleiding, ervaring en passende hulpmiddelen, waardoor zij voor een deel van de activiteiten minder tijd nodig hebben om hetzelfde resultaat te bereiken. Bij gebrek aan activiteit-specifieke gegevens wordt hiervoor een algemene efficiencyfactor gehanteerd. Dit betekent dat voor publieke en private alternatieven wordt aangenomen dat zij 10% minder tijd nodig hebben dan de mantelzorger om dezelfde activiteit uit te voeren.

Aanname over gelijke kwaliteit van zorg

Voor de meeste mantelzorgactiviteiten wordt aangenomen dat het gekozen publieke of private alternatief dezelfde kwaliteit van zorg kan leveren als de mantelzorger. Deze aanname is nodig om de vervangingswaarde in geld uit te drukken. In de praktijk kan de ervaren kwaliteit echter verschillen. Een professional kan inhoudelijk deskundiger zijn, terwijl een mantelzorger vaak meer persoonlijke aandacht, continuïteit en kennis van de zorgbehoevende biedt.

Voor twee activiteiten is deze aanname minder goed houdbaar: de signaleringsfunctie en emotionele begeleiding. Uit de eerdere rondetafelgesprekken met mantelzorgers bleek dat deze activiteiten niet volledig vergelijkbaar kunnen worden overgenomen door professionals of private aanbieders. Een mantelzorger kent de zorgbehoevende vaak al langere tijd en is vaker aanwezig, waardoor veranderingen in gedrag of zorgbehoefte sneller kunnen worden opgemerkt. Ook bij emotionele ondersteuning speelt de vertrouwensband tussen mantelzorger en zorgbehoevende een belangrijke rol. Daarom worden deze activiteiten in de verdere berekening met voorzichtigheid geïnterpreteerd en waar nodig als PM-post beschouwd.

3.5 Prijs van het alternatief

Voor de publieke alternatieven is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de meest recente kostenhandleiding van het Zorginstituut Nederland.²⁴ Deze bevat referentieprijzen voor onder meer huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging, begeleiding en verpleging. Deze bedragen zijn geïndexeerd naar het prijspeil van 2026 met behulp van de OVA-indexatie.²⁵ Voor alternatieven waarvoor de kostenhandleiding geen passend tarief bevat, is gebruik gemaakt van andere actuele bronnen, zoals regelingen voor ADL-assistentie.²⁶

Voor private alternatieven is gebruik gemaakt van actuele marktinformatie, bijvoorbeeld voor particuliere thuiszorg, professionele mentorschap/diensten van professionele mentoren, betaalde extra gezinshulp en commerciële vervoersdiensten. Voor particuliere huishoudelijke hulp is aangesloten bij de uitkomsten van recent onderzoek van Ecorys naar hulp bij het huishouden.²⁷ Wanneer geen goed vergelijkbaar actueel tarief beschikbaar was, is het tarief uit het eerdere onderzoek geïndexeerd.

Een deel van de prijzen is in de bronnen niet direct weergegeven als uurtarief, maar bijvoorbeeld per consult, dagdeel, dag of rit. Om de alternatieven onderling vergelijkbaar te maken, zijn deze bedragen waar nodig omgerekend naar een prijs per uur of naar een andere eenheid die aansluit bij het rekenmodel. De gehanteerde tarieven, bronnen en aannames zijn opgenomen in Bijlage I.

3.6 Scenario's van publieke en private alternatieven

De vervangingswaarde van mantelzorg is berekend aan de hand van verschillende scenario's. In het eerste scenario wordt uitgegaan van een volledig publieke invulling van de mantelzorg-activiteiten. In het tweede scenario wordt uitgegaan van volledige private invulling. Het derde scenario combineert publieke en private alternatieven in gelijke mate.

In alle scenario's geldt dat de activiteiten 'signaleringsfunctie' en 'emotionele begeleiding' als PM-post zijn opgenomen. Voor deze activiteiten is geen volledig vergelijkbaar publiek of privaat alternatief beschikbaar. Een mantelzorger kent de zorgbehoevende vaak goed en is vaak op ongeplande momenten aanwezig, waardoor signalering en emotionele ondersteuning niet zonder meer door professionals of private aanbieders kunnen worden vervangen.

²⁴ Zorginstituut Nederland (2024). Kostenhandleiding voor economische evaluaties in de gezondheidszorg: Methodologie en Referentieprijzen. [Link](#).

²⁵ Een OVA-indexatie is een jaarlijkse aanpassing van de personeelskosten (loonkosten) op basis van het percentage voor de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA).

²⁶ Subsidieregeling ADL-assistentie. [Link](#).

²⁷ Ecorys (2026), Hulp bij Huishouden.

3.7 Vervangingswaarde van mantelzorg in perspectief

Vervangingswaarde van mantelzorg € 61,5- € 66,6 miljard in 2026

Tabel 3.4 laat de uitkomsten zien van de ramingen van de vervangingswaarde van mantelzorg in 2026. In deze ramingen is de vervangingswaarde van een signaleringsfunctie en emotionele begeleiding niet kwantitatief opgenomen. De hoogste vervangingswaarde ontstaat bij volledige publieke invulling. Dit komt doordat publieke alternatieven vaak bredere taken omvatten dan de specifieke mantelzorgactiviteit die zij vervangen en doordat publieke tarieven in veel gevallen hoger liggen dan private tarieven. Bij volledige private invulling ligt de geraamde vervangingswaarde dan ook lager.

Tabel 3.4 Overzichtstabel vervangingswaarde mantelzorg 2026 (in miljarden)

Activiteiten	A Volledig publieke invulling	B Volledige private invulling	C Evenwichtige combinatie
Huishoudelijke hulp, werkzaamheden	€ 6,7	€ 7,5	€ 7,1
Huishoudelijke hulp, ondersteuning en organisatie	€ 6,7	€ 7,5	€ 7,1
Klussen in en rondom het huis	€ -	€ 4,8	€ 2,4
Regelen en coördineren van zorg	€ 6,0	€ 7,2	€ 6,6
Vervoer	€ 6,2	€ 7,9	€ 7,1
Begeleiding en dagstructuur	€ 4,8	€ 1,7	€ 3,2
Financiële en administratieve hulp	€ 4,8	€ 1,9	€ 3,4
Begeleiding artsbezoek	€ 2,4	€ 2,1	€ 2,3
Klaarzetten en toedienen van medicijnen en verpleegkundige taken	€ 7,0	€ 6,8	€ 6,9
Assistentie Dagelijkse Levensverrichtingen	€ 10,9	€ 8,2	€ 9,5
Eten en drinken bereiden en aanbieden	€ 8,1	€ 3,7	€ 5,9
Boodschappen	€ 3,1	€ 2,2	€ 2,6
Signaleringsfunctie	PM	PM	PM
Emotionele begeleiding	PM	PM	PM
Totaal	€ 66,6 PM +	€ 61,5 PM +	€ 64,1 PM +

Belangrijke noot: volledige vervanging is niet realistisch

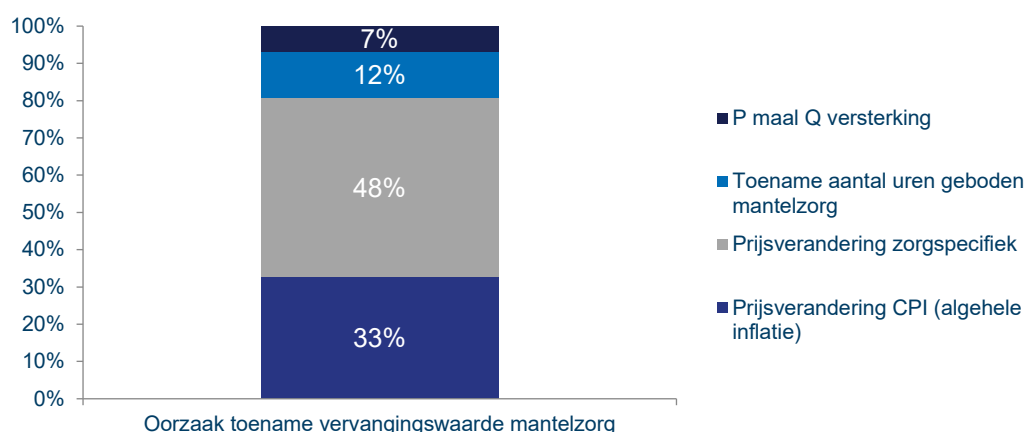
Volledige vervanging van mantelzorg door private of publieke alternatieven is niet realistisch, vanwege gebrek aan capaciteit en financiële ruimte om die zorg te bekostigen. De uitkomsten moeten daarom worden gezien als een benadering van de maatschappelijke waarde van mantelzorg, niet als een raming van daadwerkelijk te verwachten uitgaven. De berekening maakt zichtbaar welke waarde mantelzorgers creëren door ondersteuning te bieden die anders, voor zover al mogelijk, door publieke of private alternatieven zou moeten worden geleverd.

Toename in vervangingswaarde ten opzichte van 2021

De herijking laat zien dat de maatschappelijke waarde van mantelzorg in 2026 substantieel hoger uitvalt dan in de studie uit 2021. Waar de vervangingswaarde in de eerdere studie is geraamd op minimaal € 32 tot 44 miljard, komt de actualisatie uit op € 62 tot € 67 miljard. Dit betekent een stijging van 50% tot 67%.

De opzet van het rekenmodel met betrekking tot de vervangingswaarde van mantelzorg is ongewijzigd gebleven. De verschillen worden verklaard door een toename in het aantal mantelzorgers en de stijging in kosten over de afgelopen jaren.

Figuur 3.1 Stijging vervangingswaarde mantelzorg uitgelicht



Bovenstaande figuur maakt de oorzaak van prijsstijgingen schematisch inzichtelijk. Daarbij spelen drie ontwikkelingen een rol.

Toename in hoeveelheid geboden mantelzorg in uren

Ten eerste is het aantal mantelzorguren toegenomen. Op basis van recentere SCP-cijfers komt het totaal aantal verleende mantelzorguren hoger uit dan in de eerdere studie. Dit komt puur doordat méér mensen mantelzorg verlenen. Het gemiddeld aantal uren mantelzorg per mantelzorger is ongeveer gelijk gebleven (3% afname per mantelzorger). De totale volumegroei verklaart ongeveer 15 procent van de totale stijging van de vervangingswaarde.

Toename in kosten van alternatieven

Ten tweede zijn de kosten van professionele alternatieven voor mantelzorg sterk gestegen. De waardering van mantelzorg in deze MKBA is gebaseerd op de kosten die zouden moeten worden gemaakt wanneer dezelfde ondersteuning door professionele of betaalde alternatieven zou worden geleverd. Sinds 2021 zijn deze kosten aanzienlijk toegenomen door loonontwikkelingen, hogere uitvoeringskosten en stijgende tarieven binnen zorg- en ondersteuningsvoorzieningen.

De gehanteerde kostprijzen zijn gemiddeld met ongeveer 61% toegenomen, wat beduidend hoger ligt dan de algehele inflatie (CPI) van 25% over de afgelopen jaren. De kosten van publieke alternatieven (gemiddeld 55%) zijn minder sterk gestegen dan de kosten van private alternatieven (gemiddeld 69%). We zien in een aantal specifieke publieke kostenposten enorm sterke stijgingen. Zo is het uurtarief van huishoudelijke hulp (publiek en privaat) bijna verdubbeld. Ook zijn de kosten van vervoer (taxi- en zorgtaxivervoer) met bijna 150% toegenomen.

In figuur 3.1 maken we daarom onderscheid in de prijsstijging aanvullend op de CPI. Zo wordt zichtbaar dat 33% van de toename in vervangingswaarde van mantelzorg door de algehele inflatie wordt veroorzaakt, en 48% door de specifieke inflatie voor zorgalternatieven die daar nog bovenop komt. Daarmee zijn de prijsstijgingen van de afgelopen vijf jaren de belangrijkste verklaring voor de hogere maatschappelijke waarde van mantelzorg in 2026.

Gecombineerd prijs- en volume-effect (P maal Q)

Ten derde werkt een deel van de stijging door via het gecombineerde effect van hogere tarieven én meer uren. Omdat de berekening gebaseerd is op een prijs maal hoeveelheid-benadering, versterken beide ontwikkelingen elkaar. Hierdoor valt de totale stijging iets hoger uit dan de optelsom van de afzonderlijke prijs- en volume-effecten.

De waarde van mantelzorg is toegenomen

De toegenomen vervangingswaarde van mantelzorg laat zien dat het belang van mantelzorg is toegenomen. Zonder de inzet van mantelzorgers zouden substantieel meer zorg en ondersteuning door publieke of private partijen moeten worden overgenomen, tegen aanzienlijk hogere kosten. In combinatie met groeiende zorguitgaven en beperkte capaciteit binnen zowel de zorg als de rest van de arbeidsmarkt, neemt de afhankelijkheid van mantelzorg toe.

4 Conclusies

Mantelzorg vertegenwoordigt een grote maatschappelijke waarde in 2026

Deze actualisatie laat zien dat mantelzorg in 2026 van grote maatschappelijke betekenis blijft. De geraamde maatschappelijke kosten van mantelzorg zijn aanzienlijk (circa € 27,6 - € 31,3 miljard), maar worden overtroffen door de kosten die zouden ontstaan wanneer dezelfde ondersteuning via formele publieke of private zorg georganiseerd zou moeten worden. De totale vervangingswaarde van mantelzorg bedraagt, afhankelijk van het gekozen scenario, circa € 61,5 tot € 66,6 miljard per jaar, exclusief de PM-posten voor signalering en emotionele begeleiding. Daarmee is de waarde die mantelzorg vertegenwoordigt in zorg en hulp die anders (publiek of privaat) georganiseerd zou moeten worden duidelijk hoger dan de geraamde kosten.

Meer inzicht in de maatschappelijke kosten van mantelzorg

Met deze studie is echter ook het inzicht in wie de kosten van mantelzorg betaalt vergroot. We maken specifiek onderscheid in de kosten van tijdsinzet en financiële kosten van de mantelzorger zelf, en de verloren arbeidsproductiviteit voor de maatschappij. Dit laat zien dat niet alleen de mantelzorger, maar ook de bedrijven en instellingen waar de mantelzorger werkt de gevolgen ervaren. In de centrale raming bestaat ongeveer een derde van de maatschappelijke kosten uit verloren arbeidsproductiviteit.

Alternatieven voor mantelzorg zijn veel duurder geworden

De sterke stijging van de maatschappelijke waarde van mantelzorg wordt verklaard door twee redenen. Ten eerste verlenen meer Nederlanders mantelzorg, waardoor het totale aantal mantelzorguren is toegenomen. Hierdoor nemen zowel kosten als waarde van mantelzorg toe. De belangrijkste reden voor de sterke stijging ligt in prijsstijgingen. De algehele inflatie is hoog geweest in de periode 2021-2026, waardoor zowel kosten als vermeden kosten zijn toegenomen in waardering. Echter zijn alternatieven voor mantelzorg (professionele zorg, vervoerskosten, huishoudelijke hulp) nog sterker in prijs gestegen, soms wel met meer dan 100%. Doordat de alternatieven voor mantelzorg duurder zijn geworden, stijgt ook de waarde van mantelzorg.

Hoofdboodschap: Het belang van mantelzorg neemt toe

De uitkomsten van deze actualisatie laten zien dat de maatschappelijke afhankelijkheid van mantelzorg de afgelopen jaren verder is toegenomen. De vervangingswaarde van mantelzorg is sterker gestegen dan de maatschappelijke kosten. Dit wijst erop dat de samenleving financieel kwetsbaarder is geworden voor het wegvallen van mantelzorg. Zonder de inzet van mantelzorgers zouden substantieel meer zorg en ondersteuning door publieke of private partijen moeten worden overgenomen, tegen aanzienlijk hogere kosten. Juist in een periode waarin de arbeidsmarkt krap is, de vraag naar zorg blijft groeien en de kosten van professionele zorg sterk stijgen, vervult mantelzorg een steeds belangrijkere rol.

Bijlage I: Verantwoording berekeningen

Totale waardering tijdsinzet

De totale waarde voor de tijdsinzet is berekend door uit te gaan van een gemiddelde inzet gedurende 90% van het jaar voor mantelzorgers die langer dan 3 maanden zorg geven en een gemiddelde inzet gedurende 20% van het jaar voor mantelzorgers die minder dan 3 maanden zorg verlenen. De berekening luidt dan: $((679.000 \times 2,95 \times 52 \times 20\%) + (3.829.000 \times 2,95 \times 52 \times 90\%) + (173.000 \times 24,00 \times 52 \times 20\%) + (968.000 \times 24,00 \times 52 \times 90\%)) \times \text{€}10,95 = \text{circa €} 18,4 \text{ miljard}$.

Totale out-of-pocket kosten

De totale out-of-pocket kosten zijn berekend door uit te gaan van een gemiddelde inzet gedurende 90% van het jaar voor mantelzorgers die langer dan 3 maanden zorg geven en een gemiddelde inzet gedurende 20% van het jaar voor mantelzorgers die minder dan 3 maanden zorg verlenen. De berekening luidt dan: $(4.797.000 \times 90\% + 853.000 \times 20\%) \times \text{€} 365 = \text{circa €} 1,6 \text{ miljard}$.

Overzicht kengetallen vervangingswaarde mantelzorg

Tabel B 1 Gehanteerde kengetallen alternatief publiek²⁸

Activiteiten	Gehanteerde prijs (2026)	Bron
Huishoudelijke hulp (bij werkzaamheden, bijv. de was doen, schoonmaken en opruimen)	€ 40,42	ZIN (2024) Blz. 38 met OVA indexatie naar 2026
Huishoudelijke hulp (ondersteuning tevens organisatie van het huishouden)	€ 40,42	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026
Klussen in en rondom het huis (bijv. lamp ophangen, tuinieren of gordijnrails ophangen).	Geen publieke zorgoptie	-
Regelen en coördineren van zorg (bijv. aanvragen en regelen van hulp-of zorgvoorzieningen)	€ 78,96	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026
Signaleringsfunctie	-	-
Vervoer (naar bijv. de arts of kapper)	€ 102,16	ZIN (2024) blz. 47. Uurtarief met gemiddelde snelheid 40 km/uur
Begeleiding en (dag) structuur bieden en zo nodig toezicht houden	€ 78,96	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026
Financiële hulp en administratieve hulp	€ 78,96	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026

²⁸ Zin (2024) staat tenzij anders aangegeven voor: Zorginstituut Nederland (2024). Kostenhandleiding voor economische evaluaties in de gezondheidszorg: Methodologie en Referentieprijs. [Link](#).

Activiteiten	Gehanteerde prijs (2026)	Bron
Begeleiding artsbezoek (bijv. aanvragen en regelen van hulp-of zorgvoorzieningen)	€ 40,42	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026
Emotionele begeleiding (bijv. luisteren en troosten)	€ 121,66	ZIN (2024) blz. 40 Vrijgevestigd zorgverlener met OVA indexatie naar 2026
Klaarzetten en toedienen van medicijnen en verdere verpleegkundige taken (bijv. wondverzorging en injecteren)	€ 92,53	ZIN (2024) blz. 38 Verpleging met OVA indexatie naar 2026
Assistentie Dagelijkse levensverrichtingen (ADL) (bijv. hulp bij aan- en uitkleden en hulp bij wassen en douchen, maar ook het verplaatsen naar toilet en helpen met opstaan).	€ 96,01	Subsidieregeling ADL-assistentie, artikel 5.5. Link .
Eten en drinken bereiden (ook aanbieden)	€ 71,04	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026
Boodschappen	€ 40,42	ZIN (2024) blz. 38 met OVA indexatie naar 2026

Tabel B 2 Gehanteerde kengetallen alternatief privaat

Activiteiten	Gehanteerde prijs (2026)	Bron
Huishoudelijke hulp (bij werkzaamheden, bijv. de was doen, schoonmaken en opruimen)	€ 45,00	Ecorys (2026). MKBA Hulp bij huishouden
Huishoudelijke hulp (ondersteuning tevens organisatie van het huishouden)	€ 45,00	Ecorys (2026). MKBA Hulp bij huishouden
Klussen in en rondom het huis (bijv. lamp ophangen, tuinieren of gordijnrails ophangen).	€ 42,50	Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg, geïndexeerd vanaf 2020.
Regelen en coördineren van zorg (bijv. aanvragen en regelen van hulp-of zorgvoorzieningen)	€ 95,88	Uurtarief op basis van Mentorschap Nederland (2026). Link .
Signaleringsfunctie	-	-
Vervoer (naar bijv. de arts of kapper)	€ 131,11	Regeling maximumtarief en bekendmaking tarieven taxivervoer, artikel 1a. Uurtarief met gemiddelde snelheid 40 km/uur. Link .
Begeleiding en (dag) structuur bieden en zo nodig toezicht houden	€ 28,64	Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg, geïndexeerd vanaf 2020.

Activiteiten	Gehanteerde prijs (2026)	Bron
Financiële hulp en administratieve hulp	€ 32,54	Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg, geïndexeerd vanaf 2020.
Begeleiding artsbezoek (bijv. aanvragen en regelen van hulp-of zorgvoorzieningen)	€ 35,80	Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg, geïndexeerd vanaf 2020.
Emotionele begeleiding (bijv. luisteren en troosten)	-	-
Klaarzetten en toedienen van medicijnen en verdere verpleegkundige taken (bijv. wondverzorging en injecteren)	€ 90,00	Zorg op Maat (2026), uurtarief verpleging.
Assistentie Dagelijkse levensverrichtingen (ADL) (bijv. hulp bij aan- en uitkleden en hulp bij wassen en douchen, maar ook het verplaatsen naar toilet en helpen met opstaan).	€ 72,00	Zorg op Maat (2026), uurtarief persoonlijke verzorging.
Eten en drinken bereiden (ook aanbieden)	€ 32,54	Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg, geïndexeerd vanaf 2020.
Boodschappen	€ 26,03	Ecorys (2021). De maatschappelijke waarde van mantelzorg, geïndexeerd vanaf 2020.



Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
E netherlands@ecorys.com

K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl